

NRC SPECIAL NRC VERHUIST

08 Waarom niet in
Rotterdam gebleven?
12 Van **gesloten gevel**
tot glaspaleis
16 **H.J.A. Hofland** zwerft
langs redactielokalen
21 Komend voorjaar opent
NRC Restaurant Café

Een
nieuw
huis

Welkom NRC

Gefeliciteerd met jullie nieuwe plek

Om ervoor te zorgen dat jullie je meteen thuis voelen in Amsterdam, verwelkomen we jullie vandaag, morgen en elke dag weer met een heerlijk kopje koffie. Op jullie werkplek en in het NRC Restaurant Café.

Special NRC verhuist

Een nieuw huis voor redactie, uitgeverij én de lezers

NRC verhuist van Rotterdam naar Amsterdam. Maar we blijven kranten en sites maken voor lezers in heel Nederland. Het nieuwe gebouw krijgt een restaurant/café, waar NRC-journalisten en -medewerkers het gesprek met de lezers aangaan.

De eerste oktober van het jaar 1970 is een historische dag in de Nederlandse journalistiek. Die dag verscheen de eerste editie van de opvolger van het Algemeen Handelsblad, gesticht in 1828, en de Nieuwe Rotterdamse Courant, die voor het eerst in 1844 werd gepubliceerd. Opmerkelijk genoeg had de nieuwe krant in het noorden van het land een andere naam dan in het zuiden. De oude NRC-lezers kregen NRC Handelsblad in de bus. Bij de lezers van het Algemeen Handelsblad viel de nieuwe krant op de mat onder de naam Handelsblad NRC. Rotterdammers waren gewend hun krant 'de NRC' te noemen. Amsterdammers spraken over 'het Handelsblad'. Dat mocht zo blijven, ondanks de fusie van de twee kranten. De eerste

gezamenlijke redactievergadering werd gehouden in ... het neutrale Den Haag. Al bij de geboorte van onze krant, die sedert 1970 vanuit Rotterdam werd gemaakt, speelden lokale sentimenten een bijna vanzelfsprekende rol. De krant, die vanaf 1972 in heel Nederland de naam NRC Handelsblad kreeg, heeft nu eenmaal haar wortels in de twee grote steden van dit land. Maar bij de fusiekrant ontwikkelden zich ook nieuwe ambities. De hoofdredacteurs A.S. Spoor, J.L. Heldring en H.J.A. Hoffland wilden van de nieuwe krant niet een Rotterdamse of Amsterdamse maar een landelijke kwaliteitskrant te maken. „Een krant die haar lezers meer politiek nieuws, meer buitenlands nieuws en meer kunst en cultuur biedt dan enig andere krant”, schrijft historica Pien van der Hoeven in haar recente proefschrift over onze ontstaansgeschiedenis. Tweeënveertig jaar nadat de redactie van het Amsterdamse Algemeen Handelsblad naar het gebouw van de Rotterdamse NRC verhuisde, keren we dit weekinde terug naar de hoofdstad van het land. En zoals we in Rotterdam geen Rotterdamse krant wilden zijn, willen we in Amsterdam geen Amsterdamse krant worden. Op het Rokin, nummer 65, verrees de

jongste maanden een transparant en inspirerend NRC-gebouw. Waar de redactie en uitgeverij samen elke dag de landelijke en, jawel, internationale kwaliteitsjournalistiek van de 21ste eeuw willen heruitvinden – op papier en digitaal. Voor lezers die nieuwsgierig en kri-

tisch zijn, voor burgers die de wereld willen begrijpen en actief eraan willen deelnemen, voor mensen die hun mening willen vormen. We doen dit in het besef dat we alleen naar de toekomst kunnen reiken omdat we op de schouders mogen staan van al onze voorgangers, in Rotterdam en Amsterdam. Ook in ons nieuwe gebouw, van staal en glas en interieur met veel hout, zullen we die rijke traditie koesteren, en vooral ook vooruitblikken. Met de verhuizing naar ons nieuwe gebouw brengen we onze kranten en sites daar waar onze journalistiek thuishoort: midden in de samenleving, in het hart van het maatschappelijk debat en in voortdurende dialoog met de mensen voor wie we het allemaal doen – u, de lezer. Van harte nodigen wij u uit ons te bezoeken in ons nieuwe huis, waar wij ons werk zullen doen én waar in maart NRC Restaurant Café wordt geopend, als huiskamer voor alle huidige en toekomstige NRC-lezers.

Peter Vandermeersch,
hoofdredacteur

Jan van der Marel,
uitgever

Foto Maurice Boyer

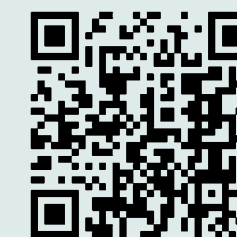
Nieuw bezoekadres
Rokin 65, 1012 KK Amsterdam (in maart 2013 opent NRC Restaurant Café)

Postadres
Redactie NRC Handelsblad, nrc.next en nrc.nl, Postbus 20673, 1001 NR Amsterdam, NRC Media, Postbus 20554, 1001 NN Amsterdam

Telefoon
Onze telefoonnummers zijn ongewijzigd:
NRC Klantenservice: 088 572 05 72
NRC Bezorgservice: 088 572 05 55
NRC Lux Webwinkel: 088 572 02 02
One Day Only Webwinkel: 088 572 01 11

Advertenties
Voor informatie over adverteren:
Telefonisch: 020 755 30 49
E-mail: sales@nrc.nl

Kom proeven, kom kennismaken

Wilt u één van de eerste gasten zijn van NRC Restaurant Café?

Nog voordat het restaurant officieel haar deuren opent, kunnen NRC-lezers kennismaken met de keuken van NRC.

Reserveer een tafel via onze website en kom langs op één van de proefdagen, in de periode van 18 februari tot en met 4 maart 2013.

Zie www.nrcrestaurantcafe.nl/kennismaken

#vindikoranje

Oranje is overal je plek vinden

Gefeliciteerd met jullie nieuwe onderkomen.

Oranje is **ING**

Special NRC verhuist

Dit zijn de mensen die naar Amsterdam verhuizen: redactie en uitgeverij van NRC

De mensen van NRC, in het 'oude' gebouw aan de Marten Meesweg in Rotterdam. De foto is anderhalve week geleden genomen, op 28 november 2012.

Op de bovenste verdieping en het bovenste balkon: de redacties van nrc.next, NRC Weekend, media, de groep onderzoeksjournalisten en de ombudsman.

Op de een na hoogste verdieping: de redacties wetenschap, kunst, boeken en economie.

Op het tweede balkonnetje van boven: Van links naar rechts de commentatoren. Achter hen op de trap de sportredactie.

Op de derde verdieping van boven: links ICT en de redactie buitenland. Rechts de

redactie binnenland en politiek & bestuur.

Op de vierde verdieping van boven: de centrale eindredactie. Links de klantenservice. Rechts de redactie vormgeving.

Op het onderste balkonnetje: hoofdredacteur Peter Vandermeersch en de hoofdredactie, de directie en het

secretariaat. Leunend tegen de paal: uitgever Jan van der Marel.

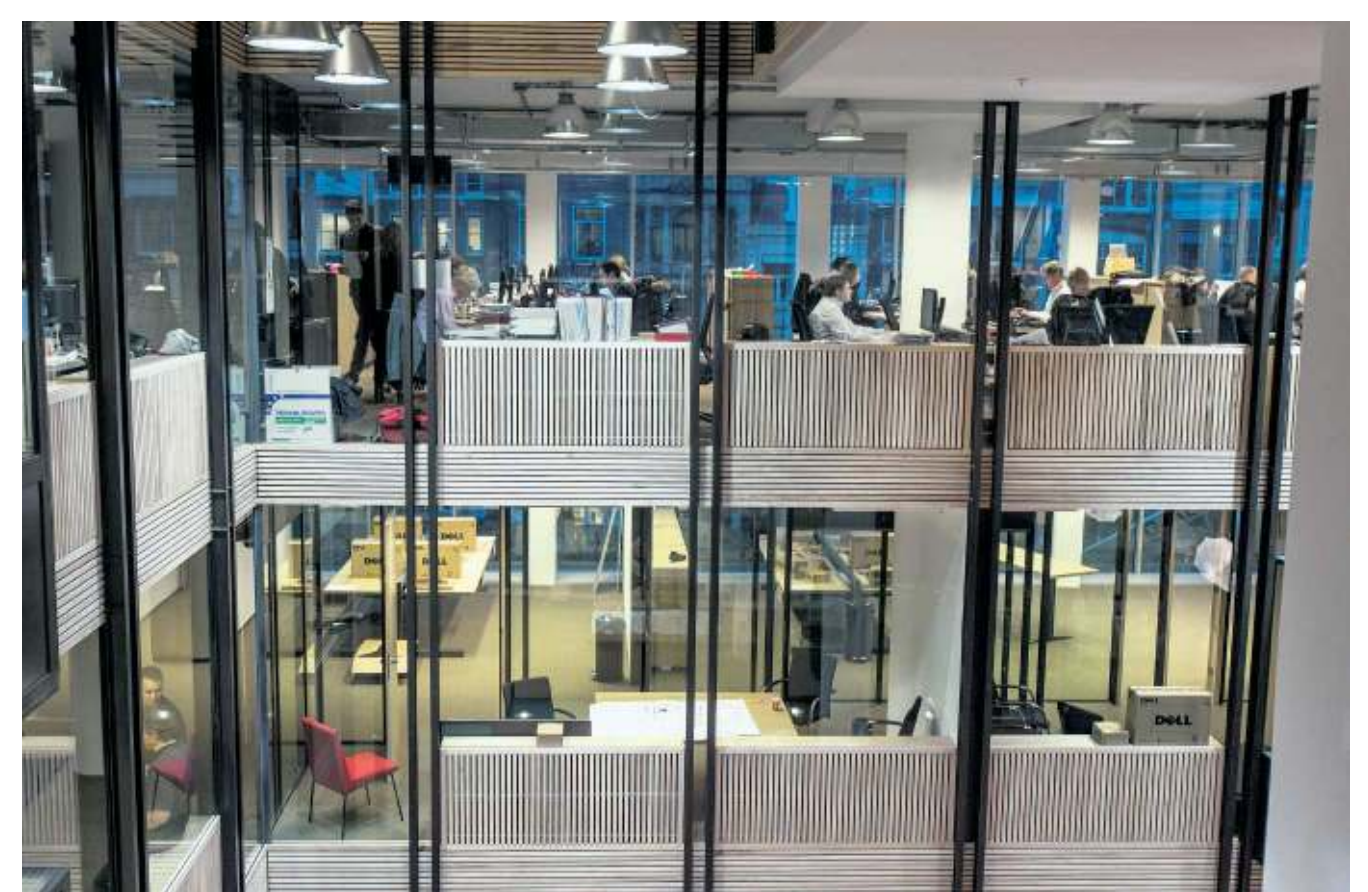
Onderste verdieping: rechts de advertentieafdeling. Links de lezersservice en marketing, postkamer, studio, webshop, financiën & administratie, personeel & organisatie.

Foto Ilya van Marle

6 Special NRC verhuist

7

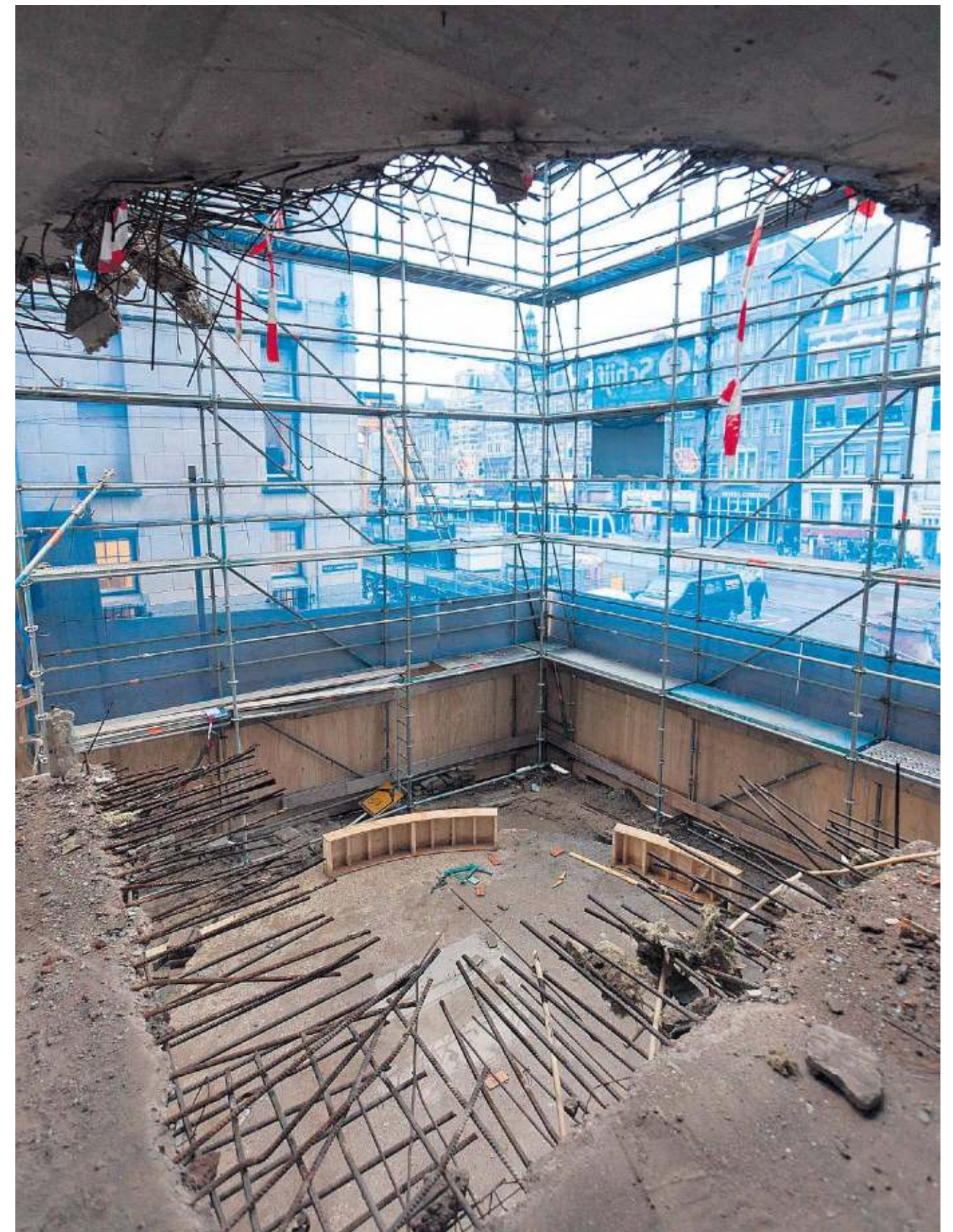
Driemaal de gevel:
(links) zomer
2011, vlak voordat
de gevelplaten
werden
verwijderd;
(midden) na het
'strippen' na het
2011; (rechts)
afgelopen week,
toen het gebouw
in gebruik werd
genomen.
Foto's Maurice Boyer

Interieur: een combinatie van staal, glas en blank hout.

Begane grond, bij het doorbreken van de eerste etage voor de bouw van de vide.

Blik naar
buiten, richting
Rokin. In het
gat stond de
door Cees
Dam
ontworpen
'koffiepot' (zie
pagina 12).

Redactiezaal,
achterzijde: (links)
tijdens de
verbouwing;
(rechts) afgelopen
week, toen een
deel van NRC
Media het nieuwe
pand betrok.

Anderhalf jaar bouwen

NRC Media heeft in december 2010 besloten te verhuizen naar Rokin 65 in Amsterdam. In de eerste helft van 2011 is onder leiding van architect Jaap Dijkman gewerkt aan bouwtekeningen en het aanvragen van vergunningen. De verbouwing begon in augustus 2011.

Afgelopen maandag is een deel van de NRC-medewerkers naar het nieuwe pand verhuisd. Komende maandag beginnen hier ook de grote nieuwsredacties. Dan wordt *NRC Handelsblad* voor het eerst in Amsterdam gemaakt.

De achterzijde van het pand grenst aan de Nes, nabij Vlaams cultureel centrum De Brakke Grond en theater Frascati. Aan de voorzijde moet in 2017 Metrostation Rokin opengaan. Al komende zomer krijgt NRC Restaurant Café een terras aan de voorzijde.

8 Special NRC verhuist

Maar waarom niet Den Haag?

Twee jaar geleden besloot NRC Media naar Amsterdam te verhuizen. Waarom daarheen, en niet het centrum van Rotterdam of Den Haag?

tekst Hans Nijenhuis beeld Bureau Jaap Dijkman

‘Artist impression’ van Rokin 65, gemaakt in de ontwerpfase, begin 2011.

W

as het bedrog, een complot of gewoon heel slim onderhandelen? Zes weken nadat NRC eind 2010 bekendmaakte van Rotterdam naar Den Haag te willen verhuizen – compleet met een filmpje waarin hoofdredacteur en uitgever enthousiast een rondleiding geven door hun nieuwe Haagse onderkomen – werd het toch ineens Amsterdam.

Ga dat maar eens uitleggen. Om de lezer tijd te besparen: er was géén vooropgezet plan om via Den Haag de huur in Amsterdam omlaag te krijgen. Ook was het niet zo dat het Amsterdam ‘moest’ worden. Het enige dat al heel lang vaststond, was dat het huurcontract voor de huidige vestiging (Marten Meesweg 35 in Rotterdam) op 31 december 2012 zou aflopen. Verlengen was geen optie: als het aan de redactie had gelegen, had de krant hier nooit gezeten. Rotterdam mag dan stads klinken, de Marten Meesweg is een bedrijventerrein aan de rand van Capelle aan den IJssel. Eind jaren tachtig was de Dagbladunie er heen verhuisd omdat er ruimte was, parkeerruimte met name. De redactie had niet goed opgelet toen het op inspraak aankwam. Er is nog wel een dag gestaakt, onder leiding van verslaggever Henk Kool, maar toen had de directie van de toenmalige eigenaar het huurcontract allang getekend.

Kroeg

Toen in 2010 het zoeken naar een nieuwe locatie begon – de NRC was inmiddels twee eigenaren en vele directies verder – was het devies: Terug Naar Het Centrum met hoofdletters. Niet zozeer omdat journalisten na de arbeid graag een kroeg bezoeken – al kan dat trouwens heel nuttig zijn. De krant wil gevestigd zijn in het hart van de samenleving, omdat ‘het’ daar gebeurt. En de krant wil zichtbaar zijn. En zichtbaarheid is méér dan lichtreclame, te zien vanaf de snelweg.

Dit laatste vergt misschien toelichting. In de jaren na ‘Fortuyn’ kreeg NRC, met voor sommigen een nogal cli-tair imago, wel eens het verwijt onderdeel te zijn van ‘de macht’, de ‘kaasstolp’ en al die andere vermeende samen-zweringen die in Nederland misschien ooit status opleverden maar de laatste jaren vooral hoon wekten. Ten onrechte. De krant ziet zichzelf juist als controleur van de

macht, niet als onderdeel ervan. Er is ook niets geheimzinnigs aan wat wij doen. Ja, wij maken NRC *Handelsblad*, *nrc.next* en *nrc.nl* voor mensen met een brede belangstelling, maar er is geen ballotage. Iedereen die kan lezen is welkom.

Zouden we dat met onze nieuwe huisvesting ook tot uitdrukking kunnen brengen? Zouden we, zoals de opiniëpagina’s een centrum zijn voor debat, ook van het gebouw en debatcentrum kunnen maken? Zouden we een ontmoetingsplaats kunnen creëren voor lezers en krant? Kunnen we, om met aandeelhouder Peter Visser te spreken, de redactie ‘aanraakbaar’ maken?

Zo werd in het programma van eisen opgenomen dat NRC niet alleen een plek zocht waarin je goed een krant kunt maken, maar ook een gebouw waarin je dat aan de lezers kunt laten zien. Niet met een kantine, maar met een publiek toegankelijk restaurant en café – makkelijk te vinden, makkelijk te bereiken.

La Place

Een krant die een restaurant begint, is dat niet gek? Ach, we hebben al een webwinkel. En was er niet eerder al een warenhuis dat een restaurant begon? Een computerfabrikant die een eigen winkel opende? Inmiddels gelden La Place (van V&D) en de Apple stores als voorbeelden van succesvolle innovatie.

Een transparant, toegankelijk gebouw met horecagelegenheden in het centrum van een grote stad dus.

Om een gelijk speelveld te creëren en maximaal zicht te krijgen op de mogelijkheden verwoordden we onze wensen ook in een mail aan de gemeentebesturen van Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. En o ja, schreven we: de totale kosten van de nieuwe huisvesting mogen niet hoger worden dan die aan de Marten Meesweg.

De reacties waren enthousiast. Vertegenwoordigers van de stad Rotterdam toonden ons diverse gebouwen waarvan er een, het zogeheten Central Post Office naast het Centraal Station, schitterende ‘open vloeren’ bood, waar we alleen nog maar de stekker in het stopcontact hoefden te steken. Ideaal, die vloeren zonder tussenwanden: een krant maak je nu eenmaal het best als je zoveel mogelijk collega’s binnen gezichts- en roepstand hebt.

Maar het was wel op de zevende verdieping. En de begane grond was al helemaal vergeven. Wel in het centrum dus, maar niet zichtbaar voor de lezers.

In Amsterdam kregen we een tour door de Beurs van Berlage. Schitterend, maar donker en door de status van monument niet zomaar te verbouwen. The Bank op het Rembrandtplein: mooiste gebouw uit de hele reeks, maar ook het duurste. Het Hirschgebouw op het Leidseplein: 100 procent NRC-uitstraling, alleen waren de beste verdiepingen al gereserveerd voor Apple.

Vanuit Den Haag kwam de uitnodiging voor een kopje koffie met burgemeester Van Aartsen en wethouder Henk Kool – inderdaad, dezelfde die jaren geleden als verslaggever een staking organiseerde tegen eerdere verhuisplannen en die inmiddels de politiek was ingegaan.

Toen zij de verlangens van de NRC aanhoorden, riep Kool uit: „Ja hallo, wat jullie zoeken is zoiets als de Centrale Bibliotheek!”

De Centrale Bibliotheek geldt als trots van Den Haag, midden in de stad, bereikbaar te voet, op de fiets, per tram, bus en auto, met grote, open vloeren en een begane grond waar Hagenaars in luie stoelen tijdschriften lezen, zichtbaar vanaf de straat dankzij een gevel van glas. Ja, zoiets moois zochten wij inderdaad.

Twinkelen

Waarna Kools ogen begonnen te twinkelen. Want waarom eigenlijk niet? De burgemeester bestelde nog een rondje koffie en ter plekke werd een plan opgesteld. De boeken zouden een etage inschikken, de leeszaal op de begane grond zou verbouwd worden tot café, de roltrappen zouden we delen. Er volgden denk- en rekensessies en op 3 november 2010 was het officieel: NRC maakte het voornemen bekend naar Den Haag te verhuizen.

Een tot de verbeelding sprekend plan. Vonden ze in Amsterdam ook. Nog dezelfde avond belde burgemeester Van der Laan zijn Rotterdamse collega (en partijgenoot en bekende uit het Amsterdamse stadsbestuur) Aboutaleb. Was het echt waar dat de NRC uit Rotterdam zou vertrekken? Ja, dat was waar. Aboutaleb had de directie van NRC op bezoek gehad om hem dat persoonlijk te vertellen.

Dan gaan nu de handschoenen uit, zou Van der Laan later vertellen. Bedrijven actief weglukken uit steden waar ze al gevestigd zijn, zeker als het een stad is met een partijgenoot als burgemeester – dat dóe je niet. Maar als het besluit eenmaal was gevallen dat de krant Rotterdam zou verlaten, dan moest het natuurlijk Amsterdam worden, meende Van der Laan. Hij nodigde de NRC-directie en -aandeelhouders uit: vertel me wat jullie precies willen. Horecavergunning? Terras? Ledschermen tegen de gevel? Ik beloof dat ik mijn uiterste best ga doen om het voor elkaar te krijgen.

Terwijl Van der Laan aan het werk ging, was het dromen in Den Haag in de fase van praktische bezwaren gekomen. Stond de architect van het bibliotheek-stad-huiscomplex, de Amerikaan Richard Meier, ingrijpende verbouwingen wel toe? Was er op de begane grond werkelijk ruimte voor een grand café of werd het meer een koffiecorner?

Allemaal oplosbaar, maar het was niet meer nodig toen Amsterdam een ‘offer you can’t refuse’ deed. Een gebouw helemaal voor NRC zelf, midden in de stad, tegen een scherpe prijs, vrijwel onbepaald aanpasbaar aan de wensen van de krant, et cetera et cetera. En zo verscheen op 23 december 2010 het tweede NRC-verhuisbericht. „De bibliotheek in Den Haag is een prachtige locatie en het aanbod van Den Haag was goed. Maar de combinatie van locatie, gebouw en prijs is in Amsterdam toch nog beter.”

Hans Nijenhuis is adjunct-hoofdredacteur van NRC. In 2010 was hij directeur/uitgever.

ROKIN 65

THE NEW PLACE WHERE GREAT SPIRITS MEET

Geniet, maar drink met mate

Chivas Regal, Jameson and The Glenlivet congratulate NRC media with their new headoffice and restaurant. We are proud to be part of this new chapter.

Wil jij straks ook aan het Rokin werken?

NRC zoekt Horeca professionals
Begin 2013 opent NRC een groot restaurant-café, een nieuwe ontmoetingsplek in Amsterdam op een inspirerende locatie.

Heb jij altijd al eens aan de basis willen staan van een nieuw op te zetten horecaorganisatie?

Ben je flexibel, gedreven en gastvrij?

Beschik je over ruime kennis en passie voor het vak?

NRC restaurant-café zoekt een:

Zelfstandig werkend kok

Kok

Keukenhulp

Medewerker spoelkeuken

Medewerker bediening

Kijk op nrcmedia.nl/restaurantcafe voor meer informatie en reageer!

NRC Media is per december 2012 verhuisd naar het Rokin in Amsterdam

NRC Media is de uitgever van NRC Handelsblad, nrc.next en nrc.nl. Het is ons streven onze lezers te voorzien van relevante informatie op grond waarvan zij zelf meningen kunnen vormen, niet om onze eigen mening op te dringen. Naast onze journalistieke producten exploiteren wij een webwinkel en, in 2013, een restaurant-café. Als gevolg van de verzelfstandiging, de dagelijkse actualiteit en de externe competitie is het bedrijf dynamisch en continu in beweging.

Bij NRC Media werken ruim 300 mensen. Als werkgever hecht NRC Media aan kwaliteit, aan creativiteit en aan resultaat – of dat nu tussen negen en vijf wordt geboekt of daarbuiten.

NRC HANDELSBLAD

nrc.next

nrc.nl

"Bij ons is eindelijk de kou uit de vloer dankzij TONZON vloerisolatie met Thermoskussens."

"En we besparen ook nog eens flink op de stookkosten."

Illustratie van een kruipruimte met TONZON Vloerisolatie

Waarom op die koude vloer blijven wonen?

TONZON heeft de meest effectieve oplossing die ook nog eens flink energie bespaart!

Hoe werkt het?

Aan de onderkant van de vloer, in uw kruipruimte, worden Thermoskussens bevestigd; een opvouwbaar, flexibel en zeer sterk isolatiemateriaal. Deze thermosflesachtige zakken worden gevuld met gratis aanwezige lucht. Het zand in de kruipruimte van het huis wordt afgedekt met een stevige Bodemfolie. Deze dubbele aanpak zorgt ervoor dat de warmte niet meer wordt uitgestraald door de vloer en er geen vocht meer uit de grond de woning binnenkomt. Het milieuvriendelijke systeem maakt radicaal een einde aan de koude vloer en mufte lucht.

Comfort van warme vloer

Een warme vloer zonder vloerverwarming. Minder last van koude voeten en energiezuinig, want er hoeft minder gestookt te worden. Reuma-patiënten melden spontaan bij TONZON dat hun klachten aanzienlijk afnemen door het warmere, drogere klimaat onderin de woning.

Vloerverwarming? Gouden besparingstip!

Bij woningen met vloerverwarming wordt de kruipruimte van de woning nu nog vaak onnodig mee verwarmd. TONZON Thermoskussens houden ook hier de warmte optimaal tegen. De besparing op het gasverbruik kan oplopen tot wel 40%.

Uitvoering

Het aanbrengen van TONZON vloerisolatie is veilig uit te voeren, geen giftige chemicaliën, vezeltje of stof. Ook een vrachtwagen komt er niet aan te pas. TONZON bouwt aan een netwerk van gespecialiseerde, erkende installateurs die de complete uitvoering kunnen verzorgen, voor die mensen die het niet zelf willen of kunnen aanbrengen.

EEN TEVREDEN TONZON KLANT

Fam. Romeijn, Koog aan de Zaan

Waarom vloerisolatie?

De buurman is op zoek gegaan naar de beste vloerisolatie en kwam uit op Tonzon. Zij vroegen ons of we mee wilden doen. De vloerisolatie zou zorgen voor een aangename temperatuur en minder warmte-verlies in de woning. Daarnaast zou het ook zorgen voor minder vocht in de woning omdat de bodem van de kruipruimte ook werd afgedekt met een bodemfolie. Met name dit laatste aspect leek ons erg interessant omdat mijn vrouw last heeft van reuma. Omdat wij gezamenlijk met de burens de opdracht hebben laten uitvoeren kregen we nog een kleine korting van het isolatiebedrijf.

Argument: behaaglijker en minder last van reuma

Veel mensen laten hun vloer of gevel isoleren om geld te besparen. Dit is natuurlijk mooi meegenomen, alleen hier ging het ons niet om. Het grootste voordeel is voor ons de behaaglijkheid en het verbeterde comfort in de woning. 's Nachts zetten wij de verwarming altijd uit. Als je nu 's ochtends beneden komt heeft de woonkamer een aangename temperatuur. Voorheen was het altijd koud en duurde het even voor de verwarming de woning weer op een aangename temperatuur had. Bijkomend voordeel is ook dat mijn vrouw na de vloerisolatie een stuk minder last heeft van haar reuma.

Meer weten?

Kijk op www.tonzon.nl. Bellen of mailen kan ook via 0900 - 28 66 966 (€ 0,10 p/min) of info@tonzon.nl. Of scan voor meer informatie de QR-code.

TONZON wenst NRC veel succes met de nieuwe huisvesting!

TONZON BV • Postbus 1375 • 7500 BJ Enschede • T: 053 - 433 23 91 • E: info@tonzon.nl • www.tonzon.nl

Van palazzo naar glaspaleis

De voormalige Optiebeurs, een gebouw van architect Cees Dam, is voor NRC onherkenbaar verbouwd. Een korte geschiedenis en een rondleiding met architect Jaap Dijkman in vier begrippen.

tekst **Bernard Hulsman** beeld **Maurice Boyer**, **Bureau Jaap Dijkman**

De voormalige Optiebeurs, die NRC Handelsblad nu betreft, was bij de oplevering in 1987 een recalcitrant gebouw. Met zijn torentje op de hoek, bekroond met een gouden balletje, was het door Cees Dam ontworpen gebouw in het Nederland van de jaren tachtig een van de zeldzame, onverbloemde uitingen van postmodernisme, de stijl die bekendstaat om zijn verwijzingen naar historische architectuur.

Cees Dam was een van de weinige Nederlandse architecten die zo durfden te bouwen. Dat kwam doordat Aldo van Eyck, 'het geweten van de Nederlandse architectuur', in 1981 in een beruchte lezing met als titel *Rats, posts and other pests* de banvloek had uitgesproken over het postmodernisme. In deze tirade, die grote invloed had op de Nederlandse architectuur, vergeleek hij postmodernistische architecten als Robert Venturi met misdadigers en postmodernisme met fascisme.

Cees Dam was in Van Eycks lezingen en artikelen altijd het zwarte schaap. Dam schuwde in zijn werk niet de monumentaliteit, zoals bijvoorbeeld de mede door hem ontworpen Stopera uit 1985 liet zien. Dit was tegen het zere been van Van Eyck die in zijn uitlatingen over Dams Stopera meestal al gauw de naam van Hitlers hofarchitect Albert Speer liet vallen.

Cees Dam trok zich hier niets van aan. Integendeel. Alsof hij Van Eyck wilde jennen, maakte hij van de Optiebeurs een nog postmodernistischer gebouw dan de Stopera. De hoektoren van het beursgebouw, een glazen cilinder met een feestmuts, was niet alleen een antwoord op het gebouw aan de overkant van de steeg waar het staat, het Art-Nouveau-kantoor van Gerrit van Arkel uit het begin van de 20ste eeuw, maar ook een ode aan La Conica, de beroemde koffiepote van de Italiaanse architect Aldo Rossi, een van de helden van het postmodernisme.

Derest van het gebouw, dat het hele grondvlak tussen Rokin en Nes beslaat, was met zijn verticale ramen en de driedeling van de gevels in basis, middenstuk en daklijst een heel klassiek gebouw. Het was een soort moderne versie

van een Italiaans Renaissance-palazzo. De piramidevormige uitsteeksels van de betonnen gevelplaten deden denken aan de ornamenten waarmee renaissancearchitectuur in de vijftiende en zestiende eeuw werd getooid. Aan de onderkant had Dam het kantoor een verbreding gegeven, zodat het op eenzelfde manier stevig op de grond stond als het naburige Koninklijk Paleis op de Dam.

Het afgelopen jaar heeft het palazzo van de Optiebeurs, die al in 1995 uit het pand trok, een gedaanteverwisseling ondergaan. De nieuwe hoofdhuurder van het gebouw, NRC Media, wilde vooral een 'transparent' gebouw. Wat er binnen gebeurt, moet buiten zichtbaar zijn. Daar heeft Cees Dam, samen met zijn zoon Dierik, op een radicale manier voor gezorgd. Alle sporen van de oude Optiebeurs hebben ze uitgewist: het postmodernistische palazzo is veranderd in een modernistisch glaspaleis. In plaats van de betonnen gevels met verticale ramen zijn, aan alle drie zijden van het gebouw en van onder tot boven, glazen vliesgevels gekomen. Die glazen gevels maken het nieuwe NRC-gebouw tot een verre nazaat van het Cineac-gebouw, de Nieuw-Zakelijke bioscoop van Jan Duiker die het oude Handelsblad in 1934 in de Reguliersbreestraat in Amsterdam liet bouwen. Zoals de projector in de Cineac vanaf de straat zichtbaar was, zo kunnen de voorbijgangers vanaf het Rokin nu de werknemers van NRC Media zien zitten.

Ook het interieur van het voormalige Optiebeursgebouw is, naar een ontwerp van architect Jaap Dijkman, rigoureus aangepakt. Niet alleen transparantie was hierbij de leidraad.

'Koffiepot' van Cees Dam.

Aan de gevel komen schermen waarop te zien is hoe het nieuws zich ontwikkelt

Ook de logistiek van een krantenbedrijf en het restaurant op de begane grond waarmee NRC Handelsblad zijn nieuwe onderkomen tot een publiek gebouw wilde maken, stelden hun eisen. Bovendien streefde Dijkman naar tijdloosheid.

De architect aan het woord aan de hand van vier voor hem belangrijke begrippen.

1. Transparantie

Jaap Dijkman: „Transparantie is een metafoor die vaak in de architectuur wordt gevraagd, misschien zelfs wat al te vaak. Maar voor een krant is transparantie wel toepasselijk. Redacteuren en andere werknemers van NRC beseffen door de doorzichtige gevels steeds dat ze midden in de stad zitten, en dat was toch een van de overwegingen van de krant om naar het centrum van Amsterdam te verhuizen. Van buiten kunnen de voorbijgangers niet alleen naar binnen kijken, maar zien ze, vanaf het Rokin, ook drie grote, langwerpige LED-schermen op de gevel. Hierop kun je laten zien hoe de krantenpagina's worden gemaakt, of hoe het laatste nieuws wordt verwerkt.”

„Maar transparantie en openheid hebben ook nadelen. Het hoofdkantoor van Microsoft is bijvoorbeeld helemaal open en kent alleen maar flexplekken. Bedoeling was dat de directeur als het ware naast de portier zou zitten. Maar dat werkte toch niet. De directeur huurt nu in een naburig hotel een suite om rustig te kunnen werken. Zeker bij een krant zijn er ook werkplekken nodig waar je in afgeslotenheid kunt werken. Daarom zijn ook de deuren van de kantoren van hout gemaakt. Die verbeteren bovendien de akoestiek. Glas heeft als nadeel dat het een slechte akoestiek met zich meebrengt, zeker als de plafonds ook nog van beton zijn, zoals het in nieuwe NRC-gebouw. Daarom zijn aan het plafond ook nog akoestische panelen gehangen, waarin de verlichting, koeling en de sprinklerinstallaties zijn verwerkt.”

2. Krantenbedrijf

„In een klassiek krantenbedrijf zitten alle redacteuren op één grote, open verdieping, met als hart de zogenaamde middentafel waar de hoofd- en eindredacteuren zitten. Zo'n klassieke opstelling bleek met de vloeroppervlakten van de oude Optiebeurs niet mogelijk: de redacteuren moesten op verschillende verdiepingen worden geplaatst. Om toch te zorgen dat de middentafel makkelijk zichtbaar en bereikbaar is, is in het midden van het gebouw dwars door verschillende verdiepingen heen, een groot gat van 10 bij 10 meter gezaagd. Dat is een rigoureuze ingreep en het heeft voor een totaal ander, open interieur gezorgd. Maar wonderlijk genoeg heeft het gat maar 200 van

de 5.000 vierkante meter gekost.

„In dit gat is tussen de eerste en tweede verdieping een vloer gebouwd waarop de middentafel staat. De wanden rondom het gat zijn hoofdzakelijk van glas. Zo kan iedereen in het gebouw elkaar en de middentafel gemakkelijk zien.

„Een ander probleem van het oude gebouw was dat de verdiepingshoogte te laag was. Met de systeemplafonds was die slechts 2 meter 20, lager dan het Bouwbesluit toestaat. Alle systeemplafonds zijn dan ook verwijderd. Daardoor hangen de leidingen in het zicht, maar dat heeft ook een voordeel. Daar kun je bijvoorbeeld ook dingen aan ophangen.”

3. Restaurant

„Behalve als een gewoon café-restaurant is het NRC-restaurant op de begane grond, dat in februari gaat proefdraaien, bedoeld als een plek waar het publiek met de krant in contact kan komen. Redacteuren gaan er bijvoorbeeld lunchen en er komt een zaal waar debatten en seminars kunnen worden gehouden.

„Het ruimtelijke probleem van het café-restaurant was dat ook de begane grond een heel lage, diepe en dus nare ruimte was. Dit probleem is opgelost door de tussenvloer voor de middentafel, die *tussen* de eerste en tweede verdieping in het gat is gebouwd. Die gaat een soort koepel worden, in de traditie van de

Parijse brasserieën met glas-in-lood plafonds, zoals La Coupole. Het is bedoeling dat op het plafond van de 'koepel' steeds andere afbeeldingen worden geprojecteerd. Zoals een wereldkaart waarop de plekken oplichten waar het nieuws vandaan komt dat in Handelsblad en next verschijnt. Met de projecties kun je elke dag een andere sfeer aan het restaurant geven.”

4. Tijdloos

„Ik weet ook wel dat je als ontwerper niet kunt ontsnappen aan de tijdgeest en dus nooit helemaal tijdloos kunt ontwerpen. Maar ik heb gestreefd naar tijdloosheid door materialen te

gebruiken die mooi oud worden. In de traphuizen is natuursteen gelegd en voor het interieur heb ik heb ik veel hout verwerkt, essenhout om precies te zijn. Niet alleen de deuren en wandpanelen zijn van essenhout, maar ook de bureaubladen en de kasten die ik heb ontworpen – behalve architect ben ik ook meubelmaker.”

„In het restaurant schuilt de tijdloosheid misschien juist wel in de flexibiliteit van de projecties op de koepel. Daarvoor zijn de mogelijkheden eindeloos. Ze kunnen steeds aan de actualiteit worden aangepast. Zo wordt het restaurant als het ware tijdloos door bij de tijd te zijn.”

(Foto boven) In het interieur is veel essenhout verwerkt. (Foto links) Tussen de eerste en de tweede etage "hangt" een tussenverdieping. Hier komt de centrale redactie van NRC Handelsblad en nrc.next. (Beelden rechtsonder) Impressie van NRC Restaurant Café, met het plafond dat door beamers wordt beschenen.

Architect van NRC ontwierp ook café Dudok

Jaap Dijkman is niet alleen opgeleid tot architect maar ook tot meubelmaker. Dijkman wil dan ook een architect zijn die meer is dan de ontwerper van de gevel of een esthetisch adviseur.

Dijkman treedt ook regelmatig zelf op als ontwikkelaar. Voor verschillende van door hem ontworpen projecten, zoals appartementen in de Jordaan en andere buurten van Amsterdam, was hij zelf de opdrachtgever. Ook in Frankrijk werkt hij als ontwikkelaar/architect.

Behalve de ontwerper van de door hem zelf geïnitieerde projecten is Dijkman ook de architect van **verscheidene bekende cafés** en restaurants, waaronder de Dudok-café's in Rotterdam en Den Haag, restaurant De Waag en restaurant Club Panama, beide in Amsterdam.

Bij de verbouwing van het nieuwe onderkomen van NRC Media in Amsterdam trad Dijkman niet alleen op als adviseur voor de locatie, maar was hij ook **mede-bedenker van het 'huisvestingsconcept'**. Een restaurant op de begane grond en transparant interieur en exterieur zijn hier de belangrijkste onderdelen van.

Special NRC verhuist

Rokin wordt de ‘Rode Loper’

Het Rokin is nu nog de bouwplaats van de Noord/Zuidlijn, maar over vijf jaar schrijd je er over de ‘Rode Loper’.

tekst Bas Blokker

In hemelsnaam, zegt Lourens Loeven, zet géén plaatje met rode straatstenen bij dit stukje. De tweeënhalve kilometer van het Station naar de Ferdinand Bolstraat in Amsterdam wordt weliswaar nog altijd de Rode Loper genoemd, maar de stoep wordt straks met grijze natuursteen bestraat. Dan komen de gebouwen aan weerszijden beter uit, zegt Loeven, projectdirecteur Rode Loper. En zijn collega Marian Breeman, die manager Omgeving is, wijst naar de proefstenen die nu nog op het Damrak liggen: de grijze waren het mooist, het meest slijtvast en het duurzaamst. Slijtvast is in elk geval heel belangrijk. Voor de deur van het NRC-gebouw komt een van de drukste delen van de stad te liggen. Uit station

Rokin van de Noord/Zuidlijn stromen vanaf 2017 zo'n 50.000 passagiers per dag de straat op. Die kruisen de auto's die over de stadshart-lus richting Centraal Station rijden, de zes trams die over het Rokin gaan, en ontelbare fietsers. Tegen die tijd ziet de straat er heel anders uit dan nu.

Als Loeven en Breeman over het Rokin lopen, lopen ze met hun hoofd al in de toekomst – hoewel ze af en toe een bouwvakker in het heden aanspreken als die zijn vrachtwagen op een onhandige plek heeft gezet.

Project de Rode Loper moet een van de belangrijkste ‘ingangen’ tot de stad verfraaien. Tot in het begin van deze eeuw zag een bezoeker die vanuit het Centraal Station de stad inliep eerst vooral winkels met (lelijke) souvenirs, (vieze) pizza's, (ranzige) ansichtkaarten en (dubieuze) geldwisselkantoorjes. Dit alles onder een woud aan luifels, uithangborden en neonreclame. Samen met project 1012 wordt het investeringsklimaat verbeterd door bonafide investeerders te benaderen om panden op te knappen en er goede huurders in onder te brengen: nieuwe modewinkels (Weekday, Forever 21) en leuke horeca (Exchange Hotel, Bar Italia).

Loeven en Breeman werken gestaag aan het wegsnoeien van die visuele overlast. Langs het Damrak verdwijnen de aangebouwde terrassen en ook de bizarre groene lantaarnpalen met het gouden ei. Ervoor in de plaats komen zilverkleurige lantaarns aan draden over de straat te hangen. Aan het Rokin van de toekomst staan bomen op het ‘dak’ van de metro, ligt in de hoek bij de Dam een bruisend plein en staat naast het gebouw van NRC Handelsblad en nrc.next niet langer de roze gevel van de kolossale Fortis-panden. Die worden gestript en voor 100 miljoen euro opnieuw opgetrokken, waarna er 20.000 vierkante meter winkelruimte in komt.

Winkels moeten het Rokin zijn allure teruggeven na jaren te zijn verborgen achter bouw-schuttingen. Sommige eerbiedwaardige zaken, zoals juwelier Bonebakker, hebben de overlast niet overleefd. „Gelukkig zijn sigaren-zaak Hajenius en opticien Schmidt er nog”, zegt Breeman. Ze merken in hun contacten met de ondernemers in de straat dat die uiteindelijk licht aan het eind van de tunnel zien. De gemeente investeert vele miljoenen in de Rode Loper, maar marktpartijen nog veel meer – en daaruit spreekt het vertrouwen in dit gebied, zeggen Loeven en Breeman.

Festiviteiten in Amsterdam in 2013

- **Het Rijksmuseum** gaat op 13 april na tien jaar weer open.
- **125 jaar Concertgebouw** wordt gevierd met live gestreamde concerten op grote schermen.
- **125 jaar Concertgebouwworkest**, tournee langs 30 steden, 70 concerten in Amsterdam.
- **175 jaar Artis**, duizenden bloemen verspreid door de hele dierenruimte.
- **150 jaar afschaffing slavernij**, herdenking op 1 juli.
- **Nederland-Ruslandjaar**, grote tentoonstelling over tsaar Peter de Grote in de Hermitage.
- **225 jaar Felix Meritis**, het ontmoetingscentrum opent op 18 april een observatorium, waar ingezoomd wordt op tien plekken in de stad.
- **40 jaar Van Gogh Museum**, op 2 mei gaat het museum weer open.

U wilt toch ook optimale efficiency?

Frima VarioCookingCenter en Rational SelfCookingCenter.

De wereldprimeur op het gebied van efficiency!

Het Frima VarioCooking Center is een toonbeeld van efficiëntie: dit compacte toestel verenigt een kachelbraadpan, een ketel en een friteuse in één en werkt 50% sneller dan de traditionele toestellen! Het controlesysteem herkent zelfstandig de gerechten, hun specifieke eisen, de omvang en stuurt vervolgens volledig autonoom het bereidingsproces. Het Frima VarioCooking Center heeft bovendien extreem korte opwarm-, bereidings- en afkoeltijden en is binnen enkele seconden gereinigd en gebruiksklaar.

Het Rational SelfCookingCenter whitefficiency® overtuigt dankzij het immense krachtpotentieel. Het beschikt over een krachtige steamer, een dynamische luchtcirculatie en warmte-ontwikkeling alsmede een extreem effectieve ontvochtiging. Het beschikt over de noodzakelijk capaciteitsreserves om het nauwkeurige wisselspel van kracht, tijd, warmte, luchtbevochtigheid en luchtstroming perfect te beheersen.

De voordelen zijn:

- Minimaliseert het verbruik van energie, water, ruimtebeslag en tijd
- Vermindert het gebruik van grondstoffen
- Garandeert altijd een maximale kwaliteit van de gerechten
- Complete service een productleven lang
- Renteloze, gespreide betaling mogelijk
- Hoge EIA subsidie mogelijk op onze gas apparaten
- 5 Jaar All Inn garantie

frima.nl | rational.nl

Omzwervingen van een redactie

Binnenkort is H. J. A. Hofland zestig jaar aan deze krant verbonden. Hij begon zijn loopbaan in het oude Handelsbladgebouw en maakte vijfmaal een verhuizing van de redactie in Amsterdam mee.

tekst **H. J. A. Hofland** foto's **archief** NRC

Maak eens een wandeling over de Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam, een klein stukje tussen de Paleisstraat en de Rosmarijnsteeg. Het duurt niet langer dan vijf minuten. Daar kom je langs de vroegere bastions van drie grote Nederlandse kranten: De Telegraaf, de Volkskrant en het Algemeen Handelsblad. De Voorburgwal werd de Fleet Street van Amsterdam genoemd. Niet goed. Fleet Street was de Voorburgwal van Londen. Het is allemaal lang voorbij. De kranten zijn vertrokken. Alleen Café Scheltema, oude drinkplaats van journalisten, staat er nog. Dit verhaal gaat over de verhuizingen van een krantenredactie in Amsterdam – en hoe de tijden veranderd zijn.

Op 1 mei 1953 ging ik voor het eerst het gebouw van het Algemeen Handelsblad aan de Voorburgwal binnen. Ik zou journalist worden, maar dat wist ik toen nog niet. Ik liep de bredestenen trappen op, keek naar oude schilderijen die aan de muur hingen, de portretten van de mannen die hier ooit de baas waren geweest. Indrukwekkend. Ik kwam in een grote ruimte waar, achter een balustrade met tralies en loketten, de administratie was gevestigd.

Nog twee trappen van hetzelfde formaat en ik was op de verdieping van de redactie, om te beginnen een grote ruimte met zeven deuren. Daarachter zaten de hoofdredacteur, de adjuncten, het secretariaat, de redacties buitenland en economie.

Een eindje verderop hoorde ik zacht geratel. Dat waren de telexen, de automatische schrijfmachines, verbonden met de persbureaus. Er hing een vage geur van tabaksrook. Dan, verderop in de achterkant van het gebouw, zaten de opmaakredactie en de redactie binnenland. Ook tabaksrook.

Door mijn vriend Hans Hoefnagels, redacteur buitenland, aan wie ik dit vakantiebaantje te danken had, werd ik rondgeleid, voorgesteld aan mr. H. M. Planten, de hoofdredacteur, en de rest van de redactie. Dat was toen de gewoonte. Daarna kreeg ik op de redactie buitenland een bureau toegewezen, met een schrijfmachine, een oude Woodstock.

Chef dr. A. L. Constandse ondervroeg me over mijn kennis van buitenlandse politiek. Die bleek mee te vallen. Zo begon, geheel toevallig, mijn loopbaan in de journalistiek. Bijna zestig jaar later ben ik nog steeds journalist.

Het oude gebouw van het Algemeen Handelsblad, ontworpen door Eduard Cuypers, is voltooid in 1903. Het ging de uitgeverij voor de wind, er werden panden bijgekocht. Op den duur was het grootste deel van het blok tussen de Paleisstraat en de steeg die Keizerrijk heet eigendom van de krant.

Halverwege de jaren zestig begon de neergang. Ook in Rotterdam, bij de NRC, werd de druk van de nieuwe tijd gevoeld. Een fusie lag voor de hand, maar het heeft wel even geduurd

De gebouwen van het Algemeen Handelsblad aan de Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam.

voordat de samensmelting voltooid was. Dat is mooi beschreven door Pien van der Hoeven in haar pas verschenen proefschrift *Het succes van een kwaliteitskrant*. Hier gaat het verder over onroerend goed.

In 1964 verenigden de uitgevers van het Handelsblad en de NRCC zich tot de Nederlandse Dagblad Unie en daarna zou het nog zes jaar duren voordat het eerste exemplaar van NRC Handelsblad verscheen. Toen concentreerde de redactie zich voornamelijk in het nieuwe gebouw aan de Westblaak in Rotterdam. Het oude Handelsblad liep in versneld tempo leeg. Er waren nog resten van oude redacties, van kunst, economie en de stadsredactie, maar het was een appendix van Rotterdam geworden. De drukpersen in Amsterdam werden ontmand, ze lagen op straat te wachten op handelaren in oud roest. Ik, als Amsterdamse hoofdredacteur, noemde me de conducteur van de bijwagens op wiens bellen niet gelet werd.

Een deel van het gebouw werd verhuurd aan de toenmalige Bekende Nederlander van de televisie, Wibo van der Linden, die daar een weekblad begon, 'Wat gaat Wibo nu weer doen'. Van dit initiatief hebben we niets meer gehoord. Het oude Handelsblad was een spelonk geworden, ontruiming was onvermijdelijk. In 1977 gingen we naar de overkant van de Voorburgwal, de derde verdieping van Gerzon,

het grote kledingmagazijn dat failliet was gegaan. Eén kleine ruimte, geamputeerd van zetterij, drukkerij en alles wat een dagblad eigen is. Niet onaangenaam was het in Gerzon, maar toch: armoedig. De paar boeken die ik had meegenomen, pasten in een wijnkastje: een mobiel boekenkastje op mijn bureau. Intussen werd het oude gebouw gekraakt en door de bewoners het NRC genoemd.

Het verblijf bij Gerzon heeft niet lang geduurd. Na een paar jaar verhuisden we naar het gebouw op de hoek van de Paleisstraat, de Kalverstraat en de Dam, voltooid in 1914. Het was het hoofdkwartier van de herensociëteit De Groote Club geweest. Dat gezelschap was

ook verhuisd en daarna werden de verdiepingen aan bedrijven verhuurd. De redactie betrok de tweede. Het was een vorstelijk onderkomen, te beginnen bij de grootse entree, dan de lift die het altijd deed en daarna de deelredacties, verdeeld over ruime kamers langs de Paleisstraat en de Kalverstraat. Op de hoek was het secretariaat. Daaronder, op het balkon van de eerste verdieping, hebben op 7 mei 1945 een paar Duitse soldaten het vuur op de feestvierende menigte geopend: 22 doden.

Feitelijk zaten we daar in het centrum van het koninkrijk, we waren er getuige van koninklijke bezoeken, nationale feestdagen, de kermis en we hebben gezien hoe het plein twee keer van nieuwe keitjes werd voorzien. Ik had er een eigen kamer, ging er ook op zondag werken en ik was de enige niet. Op een ochtend trof ik mijn collega Wubby Luyendijk, in opgetogen staat. Ze had juist een inbreker verjaagd. Nogmaals: respect.

In mijn kast bewaarde ik een windbuks. Soms, in het weekeind, werd de lange gang in een schietbaan veranderd. Dan kwamen mijn mederedacteurs met hun zontjes schijfschieten. Misschien heb ik daar de gelukkigste jaren van mijn beroepsleven gehad.

Maar het denken van dagbladdirecties is ondoorgondelijk. Opnieuw moesten we verhuizen, nu naar de Herengracht, een betrekke-

Vorig week nam ik afscheid van het hypermegalomane kantoor vlakbij het IJ

Trappenhuis van het Handelsblad aan de Nieuwezijds Voorburgwal.

lijk modern pand waar ooit een herenhuis uit de Gouden Eeuw had gestaan. Een benauwd liftje bracht je naar de tweede verdieping. Het grootste deel van de redactie en het secretariaat waren gehuisvest in een ruime zaal. Dan was er in een zijkamertje een kleine keuken met koffieapparaat en frisdranken, gratis. Opnieuw had ik een eigen kamertje, veel kleiner dan het vorige, maar toch een beetje privé. Ik kreeg er veel bezoek, want het was de enige ruimte waar gerookt mocht worden. Op de eerste verdieping en de begane grond waren de kantoren van de televisiezender AT5 en in de tuin werden opnamen gemaakt voor het programma *De zwoele stad*, met vrolijke muziek.

Achteraf bezien was de Herengracht een mooie locatie, tussen Vijzelstraat, Thorbeckeplein en Rembrandtplein, maar ook, alweer, door geheimzinnige oorzaken niet houdbaar. Weer verhuizen. Nu werd de redactie ondergebracht in het *Init*, een hypermodern kantoorgebouw niet ver van het IJ. Van veraf gezien is het een betrekkelijk lage glazen kolos. Je komt er via de Czaar Peterstraat, de meest melancholische straat van Amsterdam. Je loopt door een godverlaten vlakte, de Jacob Bontiusplaats. Dan bereik je de ingang. Links zit, onder een groot bord met het opschrift MEETING POINT, een eenzame portier. En recht voor je: lange roltrappen.

En nu, op naar het Rokin!

Afscheid van Rotterdam

Zoals de meeste verhuizingen is ook die van NRC door emotie omgeven. Onder NRC-redacteurs en -medewerkers is de kwestie 'huisvesting' een heet hangijzer geweest. Voor velen werd dit ingegeven door de duur van het woon-werkverkeer, die bij verhuizing zou toe- of afnemen. Ook speelde een historisch argument: NRC hoórt in Rotterdam. Bart Grätz (58), Rotterdammer pur sang, geldt – geteld in dienstjaren – als de nestor van de NRC-redactie. In januari 1974 trad hij in dienst, als documentalist, waarna een loopbaan van inmiddels bijna veertig jaar volgde. Hij is vormgever geweest van diverse onderdelen van de krant (economie, binnenland, Weekeditie voor het buitenland) en werkt nu als graphic-maker in de NRC-studio. Hij zegt: „Nee, ik ga niet met plezier naar Amsterdam. Nu fiets ik heen en weer tussen het centrum van Rotterdam, waar ik woon, en de Alexanderpolder: half uur heen, half uur terug – die lichaamsbeweging heb ik nodig om in conditie te blijven. Vanaf volgende week wordt dat pendelen met de trein.”

Voor ras-Rotterdamers met historisch besef zijn de NRC en de Witte de Withstraat onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hier was de krant tot begin jaren '80 gevestigd, hoewel de meeste afdelingen toen al waren doorgeschoven naar buurpanden aan de Westblaak. In 1989 volgde de verhuizing naar Rotterdam-Alexander, bij Capelle aan den IJssel. Bart Grätz is een van de weinige NRC'ers die nog aan de Witte de Withstraat heeft gewerkt. „De kunstredactie had er een kamer aan de voorkant, met uitzicht op Café De Schouw, waar alle journalisten van NRC, *AD* en *Het Vrije Volk* toen kwamen. Echt een plek voor journalisten-romantiek – die tijd is wel voorbij.” Niettemin: NRC is intussen een beetje teruggekeerd aan de Witte de Withstraat, toen in het oude krantengebouw een café-restaurant is gekomen, voluit: Nieuw Rotterdams Café, afgekort: NRC, met een Next-zaal in het souterrain. Bart Grätz: „Bij NRC in Rotterdam staat een eettafel op precies dezelfde plek waar ik in 1974 als documentalist begonnen ben. Daar moest ik nu maar wat vaker gaan eten.”

Boven: NRC-redactie in Rotterdam. Onder: wagenpark van het distributiebureau van NRC in 1933.

nrc lux

Gratis

Bij iedere bestelling bij NRC Lux*

304 pagina's
leesgenot en kookplezier

nrc lux.nl

*Niet van toepassing op bestellingen van Nederlandstalige boeken

DE VAL

"De Val van Keesen&Co biedt ijssterke stukjes mediasatire"
NRC

Over de val van een vlotte charmante vijftiger die een succesvolle talkshow presenteert.

Nog te zien van za 8 t/m di 11 dec in Frascati met een speciale korting voor NRC-lezers via theaterfrascati.nl.

•FRASCATI•

SDR
Staal Dekker en Ronday

Elektrotechniek - Beveiliging - Telematica
Propellerstraat 1-5, 1059 CB Amsterdam
Tel. 020 - 5110880 www.sdr.nl

Elektrotechnische installaties
Beveiligings installaties
Telematica installaties

Wij hebben met veel plezier meegewerkt aan de realisatie van het NRC Kantoor

Verhuizen het lijkt zo eenvoudig...

INTERIM
acity management b.v.
info@interimfm.nl
www.interimfm.nl

En dat kan het ook zijn
Een ander bordje op de deur en een ruimte verandert van functie. Maar wat zit er achter het idee? En wie draagt de uitvoering? Met InterimFM zorgt u voor sterke ondersteuning van uw organisatie van idee tot uitvoering. U kunt bij ons terecht voor interim facility managers, huisvestingsadvies, projectbegeleiding en selectie en training van facilitaire medewerkers. U kunt vertrouwen op betrokken en ervaren mensen met een resultaatgerichte no-nonsense aanpak. En op deskundigheid in advies en uitvoering.
Dat is pas eenvoudig.

InterimFM verzorgde het projectmanagement voor inrichting en verhuizing van NRC Media bv. Wij feliciteren directie en medewerkers van NRC Media met de nieuwe huisvesting.

WELKOM NRC OP HET ROKIN
JE BUURVROUW BETSY PALMER

www.betsypalmer.com

De Industriële Groote Club heet NRC welkom als nieuwe buurt!

De vereniging De Industriële Groote Club is een actieve business-club en sociëteit, die kan bogen op een rijke historie en is gevestigd in een monumentaal pand aan de Dam.

De Industriële Groote Club is niet alleen een sociëteit voor haar leden, het is ook een evenementenlocatie met koninklijk uitzicht. Met een professioneel team worden uiteenlopende evenementen gerealiseerd; van een vergadering tot personeelsfeest en van een huwelijk tot filmopnamen. De Industriële Groote Club heeft het allemaal in zich...

www.igc.nl

PALUX

www.palux.nl

Vendor feliciteert NRC met het nieuwe kantoor

- Handdroging
- Handreiniging
- Toiletpapier
- Luchtverfrissing
- Dameshygiëne
- Toiletreiniging
- Schoonloopmatten

www.vendor.nl

vendor
TOILETHYGIËNE

Hartelijk Welkom NRC

namens de ondernemers van het Rokin

www.hetrokin.nl | www.amsterdamcity.nl

De specialist voor uw verhuizing, 28 vestigingen in Nederland

- Elektrisch Verhuizen
- Inboedelverhuizing
- Projectverhuizing
- Zorgverhuizingen
- Nationaal en Internationaal

MONDIAL MOVERS
VERHUISAPP
www.verhuisapp.nl

ERKENDE VERHUIZERS verhuis elektrisch **e**

ISO 9001 • ISO 14001 • ISO 26000 • IIP
OHSAS 18001 • VCA • Koploper MVO

0800 - 6683774
www.mondial-movers.nl

Bouwbedrijf De Nijs feliciteert NRC met haar nieuwe huisvesting

Flexibel bouwen op een betrouwbaar fundament

Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen
Postbus 1
1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon 0226 - 39 70 00

info@mjdennis.nl
www.mjdennis.nl

- Utiliteitsprojecten > NRC Amsterdam
- Renovatie/Restauratie
- Eigen Ontwikkeling
- Woningbouw
- Zorggebouwen

de nijs

welkom terug

I amsterdam®

European Noble & Private Collections

Kijkdagen: 8 t/m 10 december 10.00-17.00
 Veiling: 11 december 19.00
 12 december 10.30 en 14.00
 13 december 10.30 en 14.00

Contact: Christiaan van Rechteren
 020 5755291
 cvanrechteren@christies.com

Christie's
 Cornelis Schuytstraat 57
 1071 JG Amsterdam
 www.christies.com

CHRISTIE'S

SAUTER WIJNEN
 www.sauterwijnen.nl

Uw wijnspecialist uit Maastricht!

Het speciale NRC-kennismakingspakket kunt u bestellen op www.sauterwijnen.nl.

De prijs van het pakket bedraagt € 39,50; de wijnen worden gratis thuisbezorgd. U kunt op de website ook geheel kosteloos het magazine WIJN aanvragen. Het magazine wordt 5 keer per jaar uitgegeven en staat boordevol achtergrondinformatie en bruikbare kooptips voor de echte wijnliefhebber!

Sauter Wijnen heeft vestigingen in Maastricht, Bussum en Velp/Arnhem. Voor de openingstijden en activiteiten kunt u terecht op www.sauterwijnen.nl.

EXPERTISE | KWALITEIT | BELEVING | VERTROUWEN | SERVICE

Special NRC verhuist

Kennismaken met NRC Restaurant Café

Van acht tot middernacht, zeven dagen in de week. Dat zijn de openingstijden van het nieuwe NRC Restaurant Café dat over ruim twee maanden klaar moet zijn, op de begane grond van het

NRC-gebouw in Amsterdam. Begin maart opent het restaurant z'n deuren. In de weken hieraan voorafgaand zijn NRC-lezers welkom om kennis te maken en te 'proef-eten' (zie bon op pagina 3).

Wouter 't Hooft, Liselotte Out en Dorian van Zomeren. „Vanuit het restaurant is straks te zien hoe de redacties aan het werk zijn.” Foto Maurice Boyer

Kunst als brug Sanat köprüsü

TEREK ASSILBERGİ, İNENE VAN HAMERVELD, CAS SMITHUIJZEN, DENİZ ÜNAL

Turks-Nederlandse culturele relaties na 2000

2000'ler sonrası Türkiye-Hollanda arası kültürel ilişkiler

Rijk geïllustreerd overzicht van creatieve samenwerking tussen Nederland en Turkije

- Wederzijdse inspiratie op het gebied van design, geluidskunst, beeldende en podiumkunsten, film en video, architectuur en literatuur.
- Kunstcarrières van Turkse migranten in Nederland.
- Nederlandse pioniers in Istanbul.
- Culturele integratie en artistieke innovatie in de wereldcultuur.

Talen: Turks/Nederlands
 ISBN: 978-90-6650-118-8
 264 pp, full colour

Tot 31 december € 29,50 (couponcode: NRC), daarna € 34,50. Bestellen via www.boekman.nl

Verschenen bij Boekmanstichting/Bilgi University Press

The Mill Diamonds
 Jewellery & Diamonds

Heet NRC welkom op het Rokin

Rokin 123 www.milldiamonds.com www.SKAV.com

e + Q

Postbox 2154
 5001 CD Tilburg
 Netherlands

www.eqplus.nl
info@eqplus.nl

NRC bedankt
 alle medewerkers van aannemersbedrijf De Nijs,
 de onderaannemers, leveranciers,
 gemeente Amsterdam
 en alle andere betrokkenen
 voor een voorspoedige verbouwing en verhuizing!

NRC HANDELSBLAD **nrc.next** **nrc.nl** >

Audities voor personeel	Eten bij 'breaking news'	Vers en huisgemaakt	Uit de menukaart
Naam: Wouter 't Hooft (26) Is: Restaurantmanager NRC Restaurant Café. Hij geeft straks leiding aan circa 35 personeelsleden in de bediening. Was: Sales- & marketingmanager van Hotel De Biltse Hoek, De Bilt. Opleiding: Hogere Hotelschool, Apeldoorn. Over NRC Restaurant Café: „Het interieur, het menu en zeker ook het bedienend personeel bepalen samen welk publiek je aanspreekt – en dat alles bepaalt de sfeer in je zaak. Voor mij staat een gastvrije houding centraal in ons werk. We hebben nu een eerste ronde van personeelswerving gehouden, als een soort auditie waarbij kandidaten ieder tien minuten de tijd hadden om zich te presenteren. Uit vijftig deelnemers hebben we vijftien mensen gekozen voor een sollicitatiegesprek en van hen hebben we vijf mensen aangenomen. Deze procedure herhalen we nog enkele keren, totdat we genoeg mensen hebben.” Inspiratiebronnen: „Zeker in de afgelopen maanden ben ik in veel restaurants geweest om ideeën op te doen. Ik heb een notitieboekje waarin ik dingen opschrijf die ik leuk, of mooi, of goed vind. Ik maak veel foto's met m'n smartphone. Het zit vaak in de details: hé, leuk schenkkannetje voor olijfolie; hé, leuke kandelaars. Mijn droom is ooit, over een jaar of tien of zo, een eigen zaak op te zetten. Het is een geweldige leerschool de NRC-horeca vanuit het niets te kunnen helpen opbouwen.”	Naam: Liselotte Out (29) Is: Directeur van NRC Restaurant Café. Geeft straks leiding aan circa 80 personeelsleden. Was: Bedrijfsleider van Restaurant Café In de Waag, Amsterdam. Opleiding: Bedrijfswetenschappen (VU Amsterdam), afstudeerrichting HRM (human resources management). Over NRC Restaurant Café: „In het restaurant moet voelbaar zijn dat in ons gebouw journalisten werken die kranten en websites maken. Zichtbaar zal het in ieder geval zijn. Daarop is het gebouw ontworpen: vanuit het restaurant is te zien hoe de redacties aan het werk zijn. Je bevindt je echt in de huiskamer van NRC, met kranten en tijdschriften in de lounge. De menukaart krijgt NRC-vormgeving. In het restaurant hangen grote tv-schermen en ook buiten, aan de gevel, komen beeldschermen, waarop je kunt zien hoe het nieuws zich die dag ontwikkelt. Beamers beschijnen het plafond, met afbeeldingen die passend zijn voor een bepaalde dag of activiteit. Inspiratiebronnen: „Als nieuwe bedrijfsleiding zijn we de afgelopen maanden veel met elkaar uit eten geweest. Uitgebreid met elkaar in gesprek zijn, veel proeven, mensen observeren: zo hebben we onze eigen ideeën aangescherpt voor de zaak die we straks samen willen neerzetten. En ik was in New York afgelopen jaar, op bezoek bij mijn zus. Daar heb ik me natuurlijk ook volop laten inspireren.”	Naam: Dorian van Zomeren (40) Is: Chef-kok van NRC Restaurant Café. Geeft straks leiding aan 25 à 30 koks en medewerkers in de keuken. Was: Chef-kok van Restaurant Café In de Waag, Amsterdam. Opleiding: St. Hubertus Vakschool, horeca, Amsterdam. Over de menukaart: „Vers en huisgemaakt, dat is voor mij de basis. Het is lekkerder voor onze gasten en het geeft het meeste werkplezier in de keuken. Ik vind het fijn om met verse, herkenbare producten te werken: het liefst een hele vis in plaats van stukjes vis uit blik. Je moet kunnen herkennen wat er op je bord ligt.” Inspiratiebronnen: „Ik heb geen bijzondere idolen; de frietboer op de hoek kan net zo goed gepassioneerd zijn over zijn patatten als de chef van een sterrenrestaurant. „Uit eten gaan, vind ik nog steeds een feestje. Het is heerlijk om te zien, te ruiken en te proeven hoe anderen plezier hebben en hun best doen. „Door mijn vak weet ik natuurlijk wel het een en ander, dan denk ik: dit is te gaar, die combinatie klopt helemaal, of juist niet. Maar ik ben niet totaal gefixeerd op eten. Samen eten is vooral ook een sociale bezigheid. Behalve de maaltijd bepalen ook de ambiance, de service en het gezelschap of mensen een fijne tijd hebben in een restaurant – dat moet kloppen, alles bij elkaar.”	Vooraf <i>Consommé petite marmite</i>: heldere runderbouillon met garnituur <i>Koninginnenpastei</i>: ouderwets lekker pasteitje met zwezerik en kalfsragout <i>Hollandse garnalen</i>: met kropsla, garnalenkroketje en citroenmayonaise <i>Oesters</i>: Fine de Claire Hoofdgerecht <i>Fish and Chips</i>, met een salade, dipjes en vinaigrette <i>Sukdestoofpotje</i>, met aardappelkroketjes en rode kool <i>Black Angus steak</i>, met salade, huisgemaakte frieten en sauce bordelaise <i>Ravioli</i>, met gerookte ricotta, met schorseneren en postelein <i>Gnocchi van pastinaak</i>, met portobello en geroosterde bloemkool Nagerecht <i>Chocoladetaartje</i>, met stoofpeertje en vanille ijs <i>Griesmeelpudding</i>, met Armagnac-pruimen en boerenmeisjes <i>Crème brûlée</i> van bourbonvanille

22 Special NRC verhuist

Lezingen, debatten, cursussen à la carte

Straks 'live' bij NRC: programma's voor en met de lezers.

tekst **Gijsbert van Es** foto **Maurice Boyer**

Een nieuw gebouw brengt nieuwe functies. Zoals: programmamaker. Taak: lezingen, debatten en cursussen organiseren in NRC Restaurant Café. Grenzend aan het restaurant beschikt NRC straks over een zaal voor (maximaal) tachtig personen en twee kleinere ruimten voor trainingen, lunches, diners en vergaderingen.

Lara Snatager is onlangs als programmamaker aan de slag gegaan. Wat zijn haar plannen? „Ik zou van het programma graag een live-versie van NRC *Handelsblad*, *nrc.next* en *nrc.nl* willen maken. Kranten en internet informeren en inspireren de lezer. Ze geven

context en verdieping bij de actualiteit. Met ons programma kunnen we dat ook doen.”

Een voorbeeld? „Met één voorbeeld zou ik een eenzijdig beeld van de plannen geven. NRC heeft twee kranten met verschillend lezerspubliek. De ene lezer spelt Economie, de andere is meer gericht op Kunst, een derde vindt Wetenschap het allerbeste wat NRC te bieden heeft. Voor al die lezersgroepen willen we interessante programma's maken.”

Een paar voorbeelden? „NRC heeft ruim 25 correspondenten in de hele wereld. Ik heb begrepen dat ze eenmaal in de twee jaar allemaal in Nederland zijn, voor overleg met de redactie en de hoofdredactie. Komend voorjaar zijn ze er weer. Het lijkt me prachtig dan ook de lezers in staat te stellen met de correspondenten van gedachten te wisselen over mondiale thema's.

„In overleg met de kunstredactie zou ik graag een serie programma's maken waarin een nieuwe generatie veelbelovende kunstenaars een podium krijgt. In het Nobelprij-

zen-seizoen heeft de wetenschapsredactie vast ideeën voor interessante sprekers.

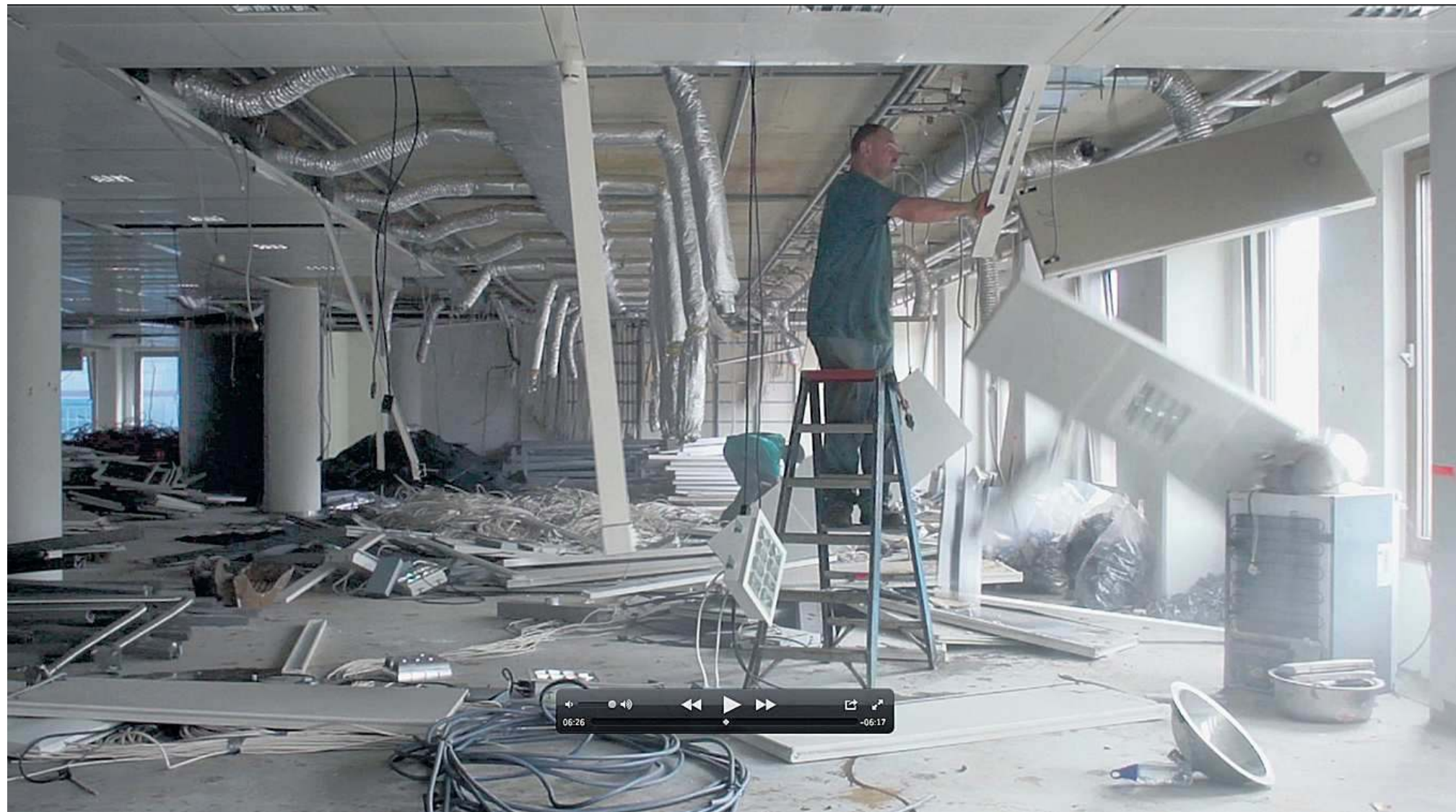
„Een heel ander idee is: NRC heeft verschillende medewerkers die schrijven over koken en wijn. Wij hebben straks een keuken, een chef-kok en een restaurant. Met de culinaire medewerkers en de chef-kok heb ik al een keer geluncht. Er zijn mooie plannen ontstaan om bijzondere diners voor onze lezers/gasten te gaan organiseren.

„NRC heeft al een NRC Academie. Onder die merknaam biedt de krant cursussen over bijvoorbeeld filosofie en kunstgeschiedenis. Straks kunnen we die ook in eigen huis organiseren.”

Vanaf wanneer? „Ik werk nu aan een programma voor de maanden april, mei en juni. Het wordt een experimentele fase, waarin we veel verschillende activiteiten gaan testen. Ik zie dit werk als een nieuw, interactief medium: heel modern en tegelijk heel klassiek, een nieuwe vorm van dialoog tussen de NRC-media en de lezers.”

Lara Snatager werkte eerder voor Club Interbellum, waar ze o.a. programma's maakte voor 'Culturele Zondagen' en De Balie. Foto Maurice Boyer

Still uit de film die Erik van Zuylen heeft gemaakt over de verbouwing van de voormalige Optiebeurs tot gebouw van NRC Media.

De camera maakt de redactie luidruchtig

Erik van Zuylen maakte een documentaire over de verbouwing van Rokin 65 – een film met een citaat van Fellini.

tekst **Bas Blokker**

Met een rolkoffer aan de ene hand en in de andere een paraplu tegen de sneeuw loopt Erik van Zuylen langs het nieuwe NRC-gebouw. Hij kent het beter dan de redacteurs van de krant, die er deze dag pas voor het eerst kunnen werken. Voor filmmaker Van Zuylen is dit de laatste dag, het afscheid van een project dat bijna anderhalf geleden begon: een film over de grootscheepse verbouwing van het pand Rokin 65.

Cees Dam ontwierp het in de jaren tachtig als onderkomen voor de optiebeurs. Daarna vestigde Fortis Bank zich er en zo werd het, zegt architect Jaap Dijkman in de film, een

onmogelijk bouwwerk met zijn lage plafonds en zijn kleine raampjes. „Als je het zag, dacht je in eerste instantie: snel wegwezen.”

Erik van Zuylen filmde dus die eerste weken, met overduidelijk genoeg, de sloopwerkzaamheden. De tapijttegels die worden opgeleverd. De systeemplafonds die met een simpele knip van de betonschaar omlaag komen. De buizen, de wanden en de deurposten waarop de mannen van de sloopploeg – veel Bulgaren en Polen, zag Van Zuylen – zich uitleven.

De film is een opdrachtfilm – van de krant, de stad en de eigenaar van het pand –, maar het is wel een film. Van Zuylen (69) is tot nog toe vooral speelfilmmaker geweest, met eigenzinnige werken als *De Anna* (1983), *Zjoek* (1987) en *Het mysterie van de sardine* (2005). In dit 33 minuten durende scheppingsdocumentairetje komt een Fellini-citaat voorbij (een grijpbeurt dat door de lucht naar het dak wordt getakeld: *La dolce vita*) en een Tati-eske scène van een timmerman die een steiger beklimt en daarbij eerst met zijn hamer, dan met een schoen en tot slot met allerhande uitsteeksel verstrikt raakt in een veiligheidsnet, terwijl een collega geduldig toekijkt. Ook bij het lanceringsfeest van

glossy bijlage *DeLUXE* kun je scènes uit andere films terugzien, maar daar lijkt het meer bedoeld, met de serveersters die schepjes kaviaar bij de gasten op de hand leggen alsof het cocaine is. De esthetiek van het slopen en het bouwen is toch groter dan die van de modeshow op dit feest.

Het spectaculairst om te zien was volgens Van Zuylen het doorzagen van de drie vloeren om ruimte te scheppen voor een 'lichtbaan' die het gebouw doorklieft. Het vierkante gat dat zo ontstond, wordt vervolgens oneerbiedig gebruikt als stortkoker, waarin werkluipruin en stof naar beneden kiepen en bezemen.

Uit de besneeuwde rolkoffer haalt de filmmaker zijn apparatuur. Van Zuylen is een eenmanscrew. Hij filmt met een Sony Alpha, neemt daarbij het geluid op met een Zoom-recorder en geeft de klap om beeld en geluid te synchroniseren met een fotoklem, „eigen fabrikaat” – hij loopt als een Nikkelen Nelis over de derde verdieping, waar deze dag enkele deelredacties zijn neergestreken. Hij zet zijn camera pontificaal neer aan de kop van de tafels van de wetenschapsredactie. Het redactioneel overleg wordt ineens vrolijker, luidruchtiger.

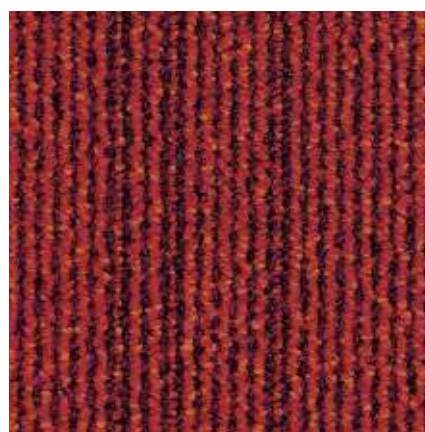
Dat doet de camera dus, zoals de slopers ineens als apen aan de buizen gingen hangen en de monteurs verlegen werden bij het omkleden. Alleen de bouwvergaderingen klinken in de film steeds felrealistisch. Daar, zegt Van Zuylen, vergaten ze wel eens dat hij stond te filmen. En, zegt hij er eerlijk bij, hij deed dan ook wel eens of hij zijn boeltje al stond in te pakken, terwijl de camera nog draaide. Het zijn mescherpe gesprekken waarin de partijen rondom de tafel zitten onder leiding van de uitvoerder en planner en waarin verhullende taal van te trage toeleveranciers direct wordt doorzien.

Op zijn laatste draaidag loopt Van Zuylen nog één keer uitvoerder Joeri Bakker tegen het lijf. Alles loopt op schema, bouw en film zullen allebei tijdig afkomen. „Beetje jammer wel”, zegt Joeri Bakker met een hoofdknikje naar al het kantoorvolk dat vandaag aan de nieuwe bureaus is gaan zitten. „Eerst was dit ons gebouw.” Ik ben ook volkomen de kluts kwijt, erkent Erik van Zuylen. „Ik moet de ruimte ineens afstaan aan vreemden.”

De film van Erik van Zuylen is komend voorjaar te zien bij de opening van NRC Restaurant Café.

DESSO

The Floor is Yours

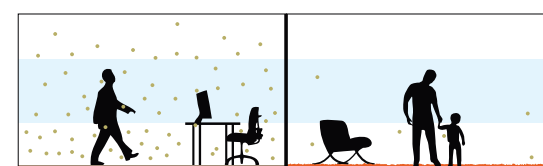

Een ontmoetingsplek. In een transparant gebouw. In het hart van de hoofdstad. De nieuwe huisvesting van het NRC staat voor interactie en een gezonde relatie. Tussen lezer en hun krant. DESSO AirMaster® tapijt vormt hiervoor de uitstekende basis. Voor NRC is in samenwerking met Architectenbureau Jaap Dijkman een speciaal kleurenpalet ontworpen.

AirMaster® zuivert de lucht*

Met DESSO AirMaster® wordt fijnstof opgevangen en vastgehouden, zodat er een schonere ademhalingszone ontstaat.

Harde vloer

Desso Airmaster®

Ademhalingsgebied

* Gebaseerd op testen van GUL, waarbij DESSO AirMaster® werd vergeleken met een standaard harde PVC-vloer.

BEUGELS PLOPPEN AAN HET ROKIN

GROLSCH
FELICITEERT NRC
MET HAAR
NIEUWE PAND

Geen 16?
Geen
druppel

Grolsch[®]

HET KLINT AL LEKKERDER